

**РЕСПУБЛИКА ИНТЭРИЭЬИН
ТУРУУЛАЬАР**

Бу күнээрэг субъектар баһылыгтарын ортолоругар федераллаи рейтинг тахсы-
былтар бийин республикабыт Президент
15 ийигэр киирэн, экипертэр урдук сыана-
былларын ылыачча ылбата. Бу аата ага
баһылыкыт республика интэриэһин
күүскэ туруулаһара итэргинилээхтик
киспэр.

Маныха Егор Борисов Сахабыт сирин стратегическай сайдыытын боспурустарыгар федеральнай таһаарга дьонун кэлэктипэлэри ыыппыта суолталаһан. Ангарда бу кэлэн Россия Правительствотун илос вице-премьерин кытта таһаарылыахтык үлэлэстэ. Бааһан Юрий Трутневэ манна миэстэлэргэр арыа сырытта. Олгон Арыаднэ Дворковичи кытта Москвага "Схема-2020" байраһаастарынан муһонах ыһтылыытын ситистэ. Ол түмүктүн үс хайыскага улахан хамсаһаны таһаарла.

Туһаламбатарына лицензияларын
быһыһтыыгара

Уругуу өттүгөр бийик республикабы-
тыгар бвар саптаастаах сирдэри
баһылааһынга компаниилар лицензия
ылан бараннар, бүтөр уһугар олох да хос-
тоһугу ыһылаттара, "тонгорон" кэбиһалла-
ра. Улахан бизнес бэрэстөбүлэлэрэ бэйлэ-
рин аксылартыгар "отчо баайдаахтык ээ"
дээн куоһурданаалара көмүлөрөз бэрт су-
дургу буолара. Отчогутар аһыяларын сы-
налара биллэрдик үрдээн тахсалара.
Тоһөөн көмүлөр суоттарыгар албох сапта-
астаах сир аарыһар, суруллар да, сөччөн
инвестициялар кыахтара, капиталлааһын-
лара улэтан тахсара. Компаниилар илэстэ-
бокса, бэрт аһаах ороскуту көрөөдөрө.
Манна судургутук "үсүкүлэнээһин" дээн
бээр тыһынан быһаарыахха сеп Холобур,
"Полос золото" ААО Нежданский сирен
баһыһар быраастаах. Манна көмүс сап-
тааһа 1 тыһ. тонна түһтүр. Ону хосугу
лицензияны "полостар" өсө 7 сылааһы
ыһыгытара. Биллэн турар, лицензияга
көмүһү хосугу болдох ыһыһар даһана, бу
уусулубуйа тутуһуллубата. Неждан-
ский, Таежный курдук баай саптаастаах
сирдэр кыйаһан туһара тахсыбатахтара. Ин-
нэһ ыһан, республика инфраструктура сай-
дыһтыгар, үлэ миэстэлэр тахсыһыгар
харыстара көрөбүтэ.

Кудун тутар 14 күнтүз вице-премьер Юрий Трутнев Саха сиритер сырлытын түмүгүн Егор Борисов бул тыгыз суолталаах кылаша былаарылыштын ситгест. Ол курдук, мантан ылаата бодон компаниялар сир баайын туһага таһаарбет түтөннөрүлөр, жөнүлөр аны илениилердин быдыгылаахтара, ытыс соггуохтара. Онон олигархтар күндү ситгестергэр устун баран сыдыар көмүрө ааһыа.

Мавна эбий государственный-чааһынай партнерствога ололурар, инфраструктураны үөскөткөсү чаваһынай капитал харчыта хахкыс тустаах. Колобур, Полосозолото' уотунан хааччыланнаы боһотинан кылларархтэз. Оччогутар үстүр үбүн нолуузоа чаткыти быһыһтылган толорорун сеп. Дьа, олоз баай-быһыгар дураһайлар үлүр үтүгэз аранга сыйһан кытаатыһык, ирдэбил улаатыһык.

"Тимирязев" хөдсаттылар

Калыктан сыйларга рынокка таас чогууна тийир руданын сыаната түнэн турар. Бу тоски баай байы-богитын кытта мыса сибиресташ. Ол ичин ЕВРАЗ-холдинг "Тимир" бырайыакка үлэлдизгэ тизгэйбэтэ. Онуоха Егор Бориков олунуу ытта холдинг менеджердэрин кытта борт эрийсизлэх, кытаанак көптөтүп ытталат. Итигөө бу болтуроос Москвага "Схема-2020" чарчитинан правительство муньагар көрүлдүтүп туруорсубута. Кулун тутар 18 күнүгэр Армядди Дворкович салалатынан барбыт көптөтүп түмүгүр Саха сирин согуруу өтүгүзүрү мизгэ бырайыак олоххо юзүрүр салаттанин, балышанна республика туһатыгар уларытат. Кулун тутар 20 күнүгэр ЕВРАЗ салалатчылары тохтүрүрүн туран, бийлиги салалтабытын кытта көптөтүп ытта калэ сырытталар.

Ити үөһэ этиллибикэ олодуран, бастан туран, ЕВРАЗ салтаастаах сиргэ лицен-

нийтийн байдлыгтайн сэт. Ону заһан, юни бид-
лэгийн үзлэлээр бирайаагастарыар саппаа-
тара чарааһаан эрэр. Ол иһин халдиг иһэн-
сийдэлтийн көүдүрлээр сага мөстөн
хайаатар да баһаһыра уулдааст. Ол иһин
биһийн "Тимир" бирайаак торхоо юсти-
тааста.

Этэргэ дэглэ, муус хамсаан, билигин "Схема-2020" сайдны тосхолдоо нээгэ тылһанна. Тэмлэр" быраһылхана кэсрэр Иналһинсайдаады чох комплексһар үлэ быһаана кэмгэ уонна Тажанһаады тэмлэр рудаллах сир чугастаады кэмгэ туһаһа тээрдэллэ бииһа.

Нерюнгриг тахьяагчлан үлэ сага мнэтэтэ тахсар буолла. Агтардаг "Тивер" байрайаа бастагы гүһүмээр 11 тахь иһиги үлэлээх буолара быйананнар. Иһнэ палан, промышленность сага, соңун хайысхата үөскүүр. Маныха президеюит сүрүн болрогону байыт кадрытын туһаныага уузар. Он иһин коллектив олохтоох горнигартан тангыммахтаах. Онон Нерюнгри нэһилиһингэ үлэ рывокар көрсүбүт маһалдырыгтан тахсан, батыһааһыалара оууттаһыгэ болоннар.

Булдугу усулду буя бийлыгын Нэригига калар промышленный балех оройун социальный-экономический сайдыггытар туналына ирдэнэр. Онон промышленнигтар бэйлэлэрин өтүлэригигин социальный объекттары туттарыналарын максималлаахтар.

"Тимир" бырайыак туһунан сазаттааха, жана барыта түөрт савпаастаах сир - Таскын, Десовская, Горютская, Тарытнаах кырсаалар. Хас биридирээр 15 мыл тонна тимир руда савпаастаах. Бастаы уочарат Таскынны баһыһахтаахтар. Бу тимир руда савпааһа Нерюнгиригитин 160 км сиргэ баар. "Тимир" бырайыакка икки ГОК уонна металлургический комбинат туһулуута быһаанылар.

"РЖД" көмөөгө кэлээргэ бэлэм

Кулун тутар 19 күнүгэр СР суут приставтарын федеральной суудууспатын сайтыгар "Трансстрой-Восток" ХЭТ иэтин-күүүнү төлөспөтүрүн иһин 85 мөл. солк. суумалаах баайа-дуола тутулуубутун туһунан икитин-нарият тартыа. Манан сибэстээн бу компаниа ыһыммыг эбэһээтэлэстибетин сатаан толору дин дааххаанарга төрүт үөскөбүн-тэ ыһыгыча буолбута.

Тивэр суул тутуулуута хоту сиргэ оморор дьонго тыһы суолталаах болпурус. Өлүөһэ өрүс уутун таһымалтан таһарастааһын холдун ыарахаттары үөскэтэр. Быһы 70 сууккара өрүс үөһэ тэдьүһүлгэр уу таһымчы түһэн, таһарас тизиликте атахтанына. Бу кыһада тивэр суул кэмлэр кэрбэртэрин кытта быһаччы сибээстээх буолан таараста. Дьингэр, "Трансстрой-Восток" эбээһэталистибэтин болдьосор толорбута, быһарылы тахсыбатанна буоллар, Бастыккэ дьирэ туһааннаах объект үлэр килриэктээх эрэ.

Ол ийин Егор Борисов вице-премьер Аркадий Дворковичка "Трансстрой-Восток" компания даялгытгар правительствоний хамьлалыа тэриллэлтин ууна бэрэбэрлэргэ түмүгүнөн даяал калыалытын туруоруста Маныаха кыттылыны ылбыт "РЖД" компания тэмэр суол туугулуугун тизээр тизэрлэргэ, элпителлэлни сүтэргэ көмөр калла. Ыктугун генеральнай бодарствотун буруйдаара билиннэргэ, очкуотур объект ситирин "РЖД" даяалгытар киирнэ. Оон хайда түтүктэ ага байдалыт тэмэр суол уттылпакка калогот ситилэргэ республика туһатыгар страховкалаалыны отордо дикхэ.

Түмүктәни эттэхкә, Президент Е.Борисов "Схема-2020" курдук республиканы бир калк далайлы айнаахтык сайыннар бир байлык тохтоно хаалбаска, эллик тыльнар килеригер тилигин быскалы утумнаахтык, дуулуурдаахтык, иппин хоту үлмэлэбитэ эрели үөскэтэ. Ону билин ситхин уонна сайдыыга өссө бир чөл үктөл быһылыттан көрөбүт. Ол да иһин, Егор Афанасьевич Далай Восток субъектарын салайааччыларын ортолоругар иппини күөнтэ сыдыа-ба оруннаах.

Кэрэ эйгэтэ

Ааспыт бэстисээр методист, рок-ырыаһыт, инноватор-педагог Николай Сибиряков 55 сааһыгар аанаммы "Айһы тыһыһын аатыһар" тыһыһаах музыка республикатаары куонкуруһа бусула, Куоһкурус Түөһэ учаһтаһын баһыһыга Петр Беляев көдүлүһүнүнэн, А.А.Сивлев аатыһын Сылһаһаары Сылһаһаан киһини тэрийһитинэн ыһтыһыһа. Оһно Николай Сибиряков көргөһэ Раиса Сибирякова, балта Мария Варламова-Сибирякова уоһаа улуус нэһилиһкэриһтэн, Намтан, Дьоһуускайтан гитараһан ыһаһы, тыһыһаах музыкаһы сэһэһэрэччилөр кэлэн кыһыһыһар.

голорочуу" номинация Анна Тихонова (Чурагчы), "Бастын догбуул" номинация Александр Ильингиз (Дюкунускай), "Көснүүлэх балех" номинация "Төгүс томтор" ВИА-га (Чурагчы), "Кыйыыга дуулуур" аат Ольга Макарова (Чурагчы) итгэриллэнэ.

Куонкурус түмүтө албаш ырыны айтаачы, ырыаһыт үүнөн тахсыбыт сиряет, Чуратчы улууһугар, тыннаах музыканы сангараэччи албоон, аҕчат гитеранан ырыада сыстан эрэрин көрдөрдө. Ол курдук, хас нэһилиэк ахсын кэрэни ВИА-лар төрүөлэн эрэр эбиттер. Карахсабиллэртөр дьун

ЫРЫА ТҮҢҮЛГЭТЭ

Чурагчы нэһилиэгэр "Айылты" Култуура уонна духуобунас кинигэр араас дыһаллар тиһигин быһаарка ытыһаллар.

Былърыааҥ Сылаҥта ытыллыбыт
куонкурус кыйылылааҕа Федор Ха-
ритонов (Хадаар) салалтатынан биэс
күннэлээх дуудууру субэ үлэстэтэ.

Тулук кэнсизер ишине Николай Сирияков олојор, айар үлөтисер атаммыт дүһүйүү көрдөрүлүңө. "Айалгы" үлэтигтерэ Сирияков хохосниорун аахтылар, итигэр-үрөтөр үлө бөтөрсөңө, улуустаары педагогический музей үлэтиг Екатерина Егорова Николай Максимовичи инноватор-педагог быһыытынан сырдатта.

Гран-при хаһаайһынан "Дархан" вокальной-инструментальной болх (Мугудай, салайааччы Николай Терюктин) буолла. I-кы степеннээх лауреатынан Семен Ноговицын (Чурапчы), II-с степеннээх лауреатынан Петр Березкин (Дюккуускай), III-с степеннээх лауреатынан "Маарысчаан ыгчачтара" 2 вокальной-инструментальной болх (Чурапчы, сал. Георгий Баращков), I-кы степеннээх дипломунаан Вячеслав Михайлов (Нам) нагараадаланыннар. Бастыҥ

бөлөхтөр оюнууур инструменнарын ылыалларыгар олохтоох дьаалталар көмөлөшпүттэр. Ангардас улугус киинигэр икки бөлөх - оскуола үрдүкү кылааһын үөрэнээччилэртэр "Төгүс төмтөр", үлэлиир ыгчаттарга "Маарыкчаан ыгчаттара" баар буолбут. Олорол ылылар-туойар бадалаах, репертуарга үлэлэнэр, сыһанаах халкутук туттар эбиттэр. Киинлэр куюнкурус кэмлэтэр уопуттаах ырыаһыттар, музыканнарыс-^{эстрада} аарыгы алыһан албын интернамиттэр чаччы. Ырыа ол курдук түмэр, соморууур, байылар күүстээх Куюнуруну тэрийээччилэр айбүдлэрин иһин улугус баһылыга Андрей Тимофеевич Ноговицынна, култуура управлениетын начальнига Николай Владимирович Максимовка, "Хатан" ХЭТ дириэктэрэ Владимир Дмитриевич Сивцевкэ, "Дорожник" ХЭТ дириэктэрэ Гаврил Владимировка, Чурапчы, Сыһан уонна Соловьев нэхилиэктэрин дьаалталларыгар махталларын биллэрсэллэр.

ПАРТИКОМЫ И ПОПОВА

Тыг хаһаайыстыбата

2014 СЫЛ ҮҮТ СОБОТУОПКАТЫН I-КЫ КВАРТАЛЛААБЫ ТҮМҮТЭ

№	Нэвчиллэгэ	Былаан 2014 с.	2014 I-кв квартал			%- на	Мнэс- тэтэ
			Былаан тонна	факт	2013 с.		
1	Аладар	282,0	9,8	10,1	6,6	103,1	7
2	Бахсы	352,0	12,2	4,4	1,8	36,1	15
3	Болтоно	274,0	9,5	3,1	3,6	32,6	16
4	Болугур	553,0	19,2	7,8	14,6	40,6	14
5	Арымылаах	321,0	11,2	13,2	3,5	117,9	5
6	Кытаанах	281,0	9,8	11,8	4,8	120,4	4
7	Мугудай	355,0	12,4	11,1	7,0	89,5	8
8	Ольдуун	523,0	18,2	15,0	14,9	82,4	10
9	Соловьев	546,0	19,0	25,7	24,1	135,3	3
10	Сыланг	772,0	26,9	20,6	2,0	76,6	11
11	Төлөй	207,0	7,2	14,3	11,1	198,6	1
12	Хадаар	311,0	10,8	9,4	3,3	87,0	9
13	Хатылы	349,0	12,1	8,9	8,0	73,6	12
14	Хайахсыг	244,0	8,5	9,1	6,5	107,1	6
15	Хонтодо	669,0	23,3	15,1	13,1	64,8	13
16	Чакыр	494,0	17,2	27,7	16,1	161,0	2
17	Чурагчы	367,0	12,8	3,1	4,1	24,2	17
		6900	240,1	210,4	145,1	87,6	

Пресс-киты.

Саргытжана ДАНИЛОВА.

Дуухатын сылаана-бар дьонугар

(Сага кинигэни ааһан баран)

Ахтыы кэинигини дыа,
кэмниэ-кэмнэре тутан,
этэргэ дэри сыттыаста-
на сытан, истиги дуоһууһуу ылар
курдук, хаста да эриттэн дыһун-
наан аахтым. Чурапчы дыһо, кул-
туура үлэһиттэро баракхастан өр
сыһарга биһэргэ үлэлээбэт салай-
ааччыларыт, дөрүрдөрүн, Чурап-
чыны иһикс дөйдү өһөстүбүт
Иван Иванович Кандинскийга
анаан, иһини олоһун, үлэтин
туһунан төһөрү, ситэрэн-хоторон
кэспэр үтүө да өйдөбүннүк кэ-
ниэтэни таһаарбыттар. Онон уруу-
таан эттэхкэ, эмээ Чурапчыны
иһикс дөйдү өһөстүбүт, култуура
эйгэтэргэр өр сыһарга үлэлээбэт
Надежда Михайловна Заболот-
скаяга бу кэинэ тахсыһыттар ах-
тыһылары хомуйан, үл-харчы ту-
рорсуутутар сүүрэн-көтөн, үтүс
сыратан биэрэн күн сириин
көрдүрбүтүтүр аарыаччы буолан
турармын ханыт көгүө дэриг
махталыан тирдүбүт.

Кинигэни сая-саям курдук тутан ааган баран, ааспытты ахтан-саннан түмүк-түмүк бэйэм санааларбар тохтоон ааһыам эга.

Ааспыт үгс 70-с сныларын санталар, анал үөрэхтээх култуура үлэнтитэрэ, ону да Дьоксу скайдацы култипросвет училищаны бүтэрбэттэр адыах, тарбаха баттанар нэмэрэ этэ. Онон ити кэмгэ үрдүк үөрэхтээх, опера режиссера идэлэх ийи Чурапчыга кэлбитэ улаахын сонул этэ. Тэа сирин үөрүнүнэн алохтоохторугар солүчүү үөрүүлэх солун хас дыа айы кэригэ көлпүтэ. Ити "опера режиссера" диян туюх идэлэх, тугу үлэлээн айарын иттивиэхтээрин үтүслүг дьуулдээн дьүһүннээн да бисбэт быһыылаага.

Энгийн хөгжсөн сайдны бөөр хэм тох-
жолонд хэвээр хэвээр буулданах
былганах. Түүгээр хөгжсөнтэй
байгалийн, тохсонд ыла-ыла эмс-
из төлө байсан күүхүрэн ылар
хэмээрхээх. Дойду киинигэр, аан
дойду бэртэрин хэлтэ хэм-хэм
тусууан үерээнэ, сахалартан ман-
найганын опера режиссерын мэд-
тэн байганаан Иван Иванович Чу-
ралчын бууралт үгснэгтэй орой-
уонига культуура зигэнтэй сай-
ды, үүнүү, үрдүү үгснэгтэй үгс-
нын санга тываан килдэрбгээ ту-
ох да саарбар суох. Кини үлэгтэн
кадры бүрүгтүүтгэн сагалаа-
ба. Үрдүү, орто анал үерэхтээх
үлэгтэйгэр байгэтин тула муслуга.
Ини байгэтин кетэргэ судургу кур-
дугуу нийн, очгогтон баччаанга
дээр, олус уусугуу болпуруос.
Аастыгын кэзнэ туех хистэлэ кэ-
лэй, ордуу олорор дыз болпу-
руога санаа хоту бынаарылан
бэрбэнэ, үчүүтэл, эмчиг, ода

идэлэхэгчидтарбыгтөнүүлэрэ, атынсиргэбаранолохсуйуулара албохэтэ. Арайкултуураулаһинтэрэдойдуларьгарнэгэнбарантөнүүбүттерик, мнестэуларьпалыгтарынсочюөйдөөбшүн. Мөнөөбарьпалартуваахсалай, аачгыИванИвановичсатабыла, хэпсэтигэбыһааранэрдэ. Олохтоохспецнахастарысалгыүрдүүүрэхсэүэрэнэлэринирдэрэ, атынсиргэулаһинсыйдларэдрэдынуЧурагчыгэааланүлэлпигэ, олохсуйутаүгс. Кинигэниаараолоронгүнсаньаһынаа, кинибиргэүлэһибитколлегалара, культуураулаһинтэрэүгүстэрэүтүгэлэхулаһинтэрэ, культуура туйгуннареолла, Чурагчыдынунар дирингыгытабыһылантуһанарбончоттаах аатсуолтөгмүтдынонор. Киниоройоһонга культуураулаһинтэринсалайбигсылларьгарчурагчыларреспубликарыгыһыларбарытэрэһинээрэбастьаһнаркэсэлсириттэн түспэтэхтэрэ. ОнуохаИванИвановичөрсыллаахсыралаахулаһинтэртүмүктүруорондыла, кини салайар культуурагынотдела, оройункультуурагынулаһинтэрэыгыларулаһинтэрэүрдүктүксыналалан1989сыллаахааКультураминистириситибэтинуюнапрофсоюзобкомункөһөрүллэсыйдарКыһылЗнамытынсоциалистическайкүоталаһына3сыдсубуруучубастааннарүйс-сааттухарыидлэхааларысигисититтэрэ.

Чурагчига народнай театр аһийшылга, мангайга улахан пьесалары тургуруу, көрөөчгүдүүдүгүр таһаарыны сүрдээх да өрө көтөдүллүү, үөрүү-көтүү кэээ этэ. Эгэргэ дьылы Чурагчы күөх хатыгчарага тэнгэс ыллаһан суугунуу турбута. Үчүгэй бөөгөтө аһыаһаага турбут дьыа өр үйүлээх буоларыны Иван Исаанович аан маннай бийиксээх өр курдук бөөдөдөн, көтөһөн атарар тургуорбут П.М.Решетников аатын сүтэр народнай театр мөөбүгүн даһыа уһун сылларга Чурагчы дьонун-сэргэтин, ыччаттын сырдыһаа, кээсэ угуһа турбута.

Аспект үйгэр социализмы турар сахха сүрүн көрдөбүл тала хаһаайыстыбаныр да, атын бэры саава үлэлэргэ быһаан туолуута, соцукуогаһаһыны тэрийиэ, этэргэ дэриэ турар-турбат барыта кылтар этэ... Быһыны дьон эти-этхэрин сөп: ол үүт, эт быһаана туолуутулар култуура үлэллэтэрэ туох сыйһааннаах буолан түбүтүрүөхтэрэй дьон. Бу олорон санаан ыллахха, тустаах дьыг култуура үлэтэ (идиалогия) кинилэр күнүгэ толорор үлэлэриг 30-50% ыһара эбигэ дуу? Саар-баһыһыбын Производствар быһа-

Көһөрүлгө сылдыар Знамяны чуратчыларга туттарып
Иниси И.И. Кандикуай.

ан туолуута, көрдөрөр агитация, кыйлы муундуктары үлээтими, күнүзтө ким төһөнү өнөрбүтүн көпсөнү стөндөлөр, кэлэр-барар делегациялары арыйлааһыны, фермаларга, отчуттарга үлэ хаамыһын тирээдиги ола түгүзү көстүбөр үлэ күлүн-күн зыһанан иһээннэ. Култуура үлөһиэтэрэ дьыра-уоһаа түтүтөн тохто-обонго, утуйар ууларың умнан ол сыраласпыттарга киилэнэн көм-мөһүмүтүлөр, көстөрүөнүн мээрый-дөмүмүлөр, өнөрбүтүтү бу баар дия көстүбөр да, өрбүтүн соар-алынай-экономическэй сайдыы-тылар көстөрүл киллэрер кылааты-тарын өрбүйөн салалтат хаһан баһарар үрдүктүк сыаналыыра, Иван Иванович улахан агтары-тылдьыан туһанара.

Мил оюур Чурагчы кийизгебин
Чурагчы үтүс үтүс-мааны дыновун
кытары дойдубуз туугатар бөбөзбиз
көмүлгитер үлөзөтөжикт. Бизин
болотомиз ээ: Иван Иванович ор-
дук Чурагчы асыгыт олоор, оло-
рон үлөзгөн асыгыт талааныары-
р дияргити сүгүрүлэр, көпсө-
төргө жолку батызга күүрөр, си-
рейз-харага уоттанар: "Оо, доо,
Чурагчы диян улуу талааныары
бизибиз дойдубу бууларга Дээ, э-
ти: сүрүлгөччилери, искусство
көһөгө маастардарын да ылан көр-
сө, ..." диян кийизге эре уфутууна-
рар гына көпсөзө киирин барара.
Үгүстөрүн кытары алтынып, би-
риге үлөзөбиз да буолан чүгөт-
сөзүк бизире. Очигорлорго дагыны кы-
ны курудук искусство көһөгө тала-
аныары дияргити сүгүрүлэр,
юсти тутуугулуан ахтан халы-
тамын, радислан сырдатар кийи
сүзө. "Сүрүлүбүз сүрүлүбүз",
дизе маанар аппаттар, улуу дым-
мут туунаан юсти сүрүлүбүт үлө-
лөз көзөрүнн калар калкүмөзө
көрүн көпсөзө түрүохтара.

Чурагчы оройуонун культуу-
ратын үлэһиттэре, Чурагчы-Не-
ронгрии доьордохуутун, бииргэ

үлэлзэгийн бөгөөд гүүрүүтэр жиллэр-
бит кылааттара сүгсэн улахан
эта Биһиги өттүбүтүттэ наар
көрдөөхү, көмөлөнүннэрин эрэ
эта, ол синулар байэбит биэрэбит
суога. Сага тугулган эрэр Нер-
юниги куоракка барыга кэли
дьон муһуһнахтара дии Саха си-
рин, дьонуи-сэргэтин туһунан
өйдөбүл кэччи дьыно эта Чурап-
чыга кылалхтаринэ ордук ай-
ыһабытын сөвүллөрө. Кулуутка,
ыһах туһүлэтинигэр култуура
үлэһиттэрэ кизэ программалаах
кэниһэртэри тардан кэбиһэллэрэ.
Оно дьэ, ыалдыттарбыт харах-
тарын муһунан көрүллөр "бу ар-
тыстары хантан аҕалыгыт, эчи
кэпчэстэриг да кыраһаабайда-
рыт?", дии бэрэ муһахсыһал-
лара, ыһаһаһаллара Иван Ива-
нович дорродоһуу, биһигэ үлэ-
лэзэин программатынан делега-
цияны баһылаан-көһүлээн Нер-
юнига албохтик сылдыбыта.
Ордук ыһахтары тэриээн ыһа-
тыи норуоттар дорродоһууларын
дүүһүтүк быһаһыһыһа эта.

Мин культуура үлэһиттэрин өгөтлөн баччаагыга дээрэ сөрбүүн. Оскууда үлэтэ иэм төһөнү отуруохтаага, уэрэх программага көм биллэр буоллара. Физкультуура уонна спорт эйгэлэн үлэһиттэрэ эмгэ онук чочу сыаллах-соруқтаах үлэһиттэр. Отгон культуура үлэһиттэрин сүүн толоруохтаах үлэлэрин тас өттүнэн ииччэк-бааччах үлэлэрэ ким да, туох да ааран сиптэтэ буолуо?! Кини хустар, чөмөхтөһөр сиригэр түүүн буоллун, күнүс буоллун, барытыгар кивилэр баар буолластарына сүтэнэр. Дьэ, ол иһин тыллаһан эрдэхтэрэ "эстэн да туран толоруохтаахыг" диин. Онук түтүгүгэ "ыһыа-хаһыа, ааһа да хайыта быһахсыа" ханна барыай, ыксал үһэ ыксал буоллара. Халан эмэ дьирэ-уокка дьоннорун кытта нылгычы олорон уерэ-көтө сыаннаахтыылара эбитэ дуу?

Бу суруйарбар бир болтуру-
ос үйб, хаайа тутар. Сэриикэни-
изэри 50-с сыллар ас-танас той-
бэт кэмэ этэ. Төрөлүттөөх да
оролор мизэстэр баар сэтте ыһаа-
стаах оскуоланы бүтэрбэкс ил-
хуос үлэһитэ буолаастыһыллара,
куоракка юлгун салгыһ үрэнэр
туһунан үгүстэр санаамастар да
этэ. Тулайыах, мундо

көмөлөнүөхкө айылзак уруута-
аймага да суох Баян Канденсий
куоракка кулпурсөвөт учу-
лцар, салгыт Москвага Луначар-
ский аатынан театральнай инсти-
тутка бөрт уустук идэр (сахх
кыһитэ тымгыттанан да көрбөтөх
үөрөтөр) үөрөхкэ кыргыһа бэргэ
хорсунтан хорсун быһыы буулар.
Сэрби кэмин оворлор баар ыра-
хаттары аахсыбалска үлэр, үөрө-
хэ тардыһыылара огуе да кууэтэ-
эк этэ. Күнн куораттарга үөрөнөр
сахх ыччаттарын ханна да холо-
буор оностоллорор. Үлэр баар он-
нук бэриниллэх этилэрэ. Били-
гин атын, үөгүлүүр үбүнэн,
каһыгыһыр харчынан кэзмэй-
дэр кэмтэ олорубут. Үйкөт он-
нук Дьэ, манна буолуо этэ нэция,
омук быһыгыһынан булутас-талы-
тас айбут, тогута-хайыта түһэн
үлэлээн-хамсаан хааларбыт,
лоххутун оносторбут. Тогр эр
төһүнн сөгүспүт. Өсөө аһара баран
эалин омуртарга "саххалар сүрүө-
суохтар" дигэн сэбиллэ кыргыһа
сүлүккүт?!

Дэ, итгэлтэй кишини ааран, онго сыйһаран сорох үгэлһизиргэр тохтоостохо, тух да туунаага суох Иван Иванович аастыг үйэ иккис агарыгар култуур аадырларын, айар үлэһитри эйэтин тула түмэ айаһыһаахтык үлэлээнэр, оробуон социальнай, экономической сайдыгыгар улахан кылааттарын килэрбиггэри, Чурапчы доно-сэртэ билэлини да үрдүктүк сыанаһар буолуоктаах. Биэр кээгэ култуура үлэһитэрин ортотугар Иван Иванович Кандиһкайга туус социальнай, экономической сайдыгыгар килэрбигт улахан кылааты сыаналаан, үгүөлэрин дуоттаан, үйэтити быһыһыны киһи аатын "Айылы" духуонас киинигэр ингэрэргэ диэн илэстэти тура сылдыһыга сэгээһини ситэ ылбатах эбит. Итинча диэ үлэһ киирэрэи утаата, дэр тутатлаа атын түбүккэ-саһаака үлүһүйэ сылдан, хайдах э айаһыһаа буолуо диэн саага кэлэрин. Дингэр сахаттан илгитэйгэ опернай режиссер, "Ючут Знага" уордан кавалера Иван Иванович Кандиһкай үтүгүн үйэтитэр, мэте билэни туорар чурапчылар ытык нэһиппэ.

Семен Петрович МАКАРОВ,
СР-тыатын хаһаайыстыбатын
үтүөлүк үлөһигэ, Чурапчы
улуусун, Сылган нэһилиэгин
бачуотугаах олохтоого.

Дорцобцуйа харыстабыла

ОБОНУ СЭЛЛИКТЭН ХАРЫСТЫАХХА

Кудун тутар 24 күнүттэн агуу устар 24 күнүттэр дизир салдин утары охсуруу бай.

Салдик - кутталаах, сыстыганнаах ыарыы. Ордук калынгын сылта тэнийэн иһэрин, доруубайга хорунуута улахан-нык ыччатарбыт, ордохбут сыстылара элбээн иһэрин туһунан нэйдилэниинь, төрүтүттэр биллэрэр болромолоохтук сыһыаннаһалара, сориһалара наада.

Сэлгик микробтар тас өссөний хахтаах буолуулар тууһаллар эйгэ араас дьайылыларын олус тулуйуштуулар. Холобур, тыныһыны 200-тэн тахса кыраадыны тулуйар кыахтаахтар, 100 кыраадыс итингэ туһа өлбөттөр, испир, кислоталар дьайылыларыгар эмээ кыйтарбаттар, юргэ - хахха, бьылга, сийлгээх харана сиргэ хасты да сыл өлбөөс сыгыахтарын сөй уонна онтон юдүй өтүтөр - хааныгар кыерлэхтэринэ төрөөн - ууһаан барыаһы үсүктөр кыахтаахтар. Сэлгик палочкалара ити ураты хаачыстабалар кээһин кытта охсуһууну үсүтүрдүр.

Саллик ыарыгын сүтүүнүн аһарас сэллештөөк юһи биэр күн устата силин кытта хас эмэ мыйлардаах сааннаах эмерокту таһаарар. Сэллештөөк юһи силин, чөлөкүөн кыра да хааптылатыгар саллик палочкалара бааллар. Ошон юһи туулаһы-
тык эмерок сыйнаарын сөт.

Өсөө бишр кутталдах сиринэн буолар
аһаас сэлтистэх киһи олоро сылдьабыт

днэгтэ. Онон атын дэвсгэл дээр цоортам-
наарга урууку өгчтэр бу днэгтэ хайдах-
туох дьон олоор сымдыгьыгтарын хайван
да ыбагалахан билигжэ нвада. Бөмөтүн
хэтин ыарьысалах юмни олоор сымдыгьт
днэгтэ буолуурын бутанигтэх дезинфек-
цияны онгогторон эрэ баран көнрөллэрэ
орлук.

Кисли эпитор - хааныгар сэллэх мөөр-ба хөнддэ да киши тута ыалдан барбат. До-рубуулааларын турута арсаа бириччонгө-тэн мэлтөн, мөсэрлээн сэлдээр дьон ор-дук дөбөгтүк ыалдыахтарын сөл. Угсу-кыра саастаах орлор ыарыыны утары ох-суулар күстүгөр кыратынан, улаатын оубу-гу ор сааһыгар хөбүрт оолор (подрос-токтар) организмнэр-гар гормонналай уларыыны барыытыгар иммунгеттара мэлтүүрүн быһыытынан бу инфекция түбүтүнн сьыахтарын сөл.

Ордор, салгыч инфекциялар сугулдууларын Манту багытынан (интерон) хонтурулмалар. Ордук кутталдаах балалыгына ордор ван бастан Мантута по-догонотельнай реакцияны боздортор булар уонна "Выраж" дьон туспа диспансер-най учуот боздорор ыттылар. Кинилэри кы-тары олус куустээх реакцияны ("гиперор-дическай") уонна 1 сыл иһинэр урукку по-

ложительная реакция лара эмиске олук
улахан улаагылы биэрбит ордор бары.
"группа риска по заболеванию туберкуле-
зом" дээн учуоно ыһаппан сэрэтэр эм-
тэһиэни 3 ыһтан итэргэз суох утаһыһаа
бэриэхтээхтэр.

Билгін турар, положительный Манту-
лаах өөрлөрү барыларын тута эмгээн ба-
рылыпта. Көпчүлүк прививкаларын бэр-
бирээлэтэн баран сикстэр биригит на-
правлениетынан 6 жонук ийинжи хайаан да
фтизиатр-бырааска кэлми
көрдөрүкүктэхтэр, рентенографияны
барыахтааар, салты хаан - иик ана-
панын сөгөттөрөдөр, чутас, биригэ ал-
тылар доннорун ФЛГ-н аралаштаахтар.
Быраас бу чегинбилери учуоттаан, өрнү
көрөн - истэн баран эби атын тус бейс
прививканы (Диаскин тест) анын эмес
сөп. Онгон өскөтө ар Д - учуокка ыталан
сэрэтэр эмгээнин аманар буоллаар-на бы-
раас анаабыт эсгээрин барытын тутуш
эмгээсчүк.

Ааспыт 2013 сэл түмүгүнэн, млан көрдөхкө биһиги улууспутутар Мангыт прививкаһыгар "Выраж" бизнест ордор ахсааннара урулусу сыйлар талһыһарыгар турар уонна 3,0% буюлла. Бу көрдүрүү республика орто көрдүрүүгүттөн 2 төсөл үлэ.

хан. Ол аата улууспутутар сыйлек ыарыы-
тын инфекцията албох уонна аһаҕас сал-
лаластах дьон ситэ булуллан испэтэрини
көрдөрөр. Сыл устата улууска уопсайа 9
миһи, ол иһигэр 2 өр саллинтан ыарыыда.
Кинилэр аһаҕас саллаластах кинини кыста-
ыкка сибээстээх буолан бары эмтэниспэ
бардылар. Онон сибээстээн, 2005 сыллаах-
ха Саха Республикатын дорубуйта харыс-
табылын уонна үөрөхүрүн Министирис-
тибэлэр таһаарыт анал балаһыанньаты-
гар олуктунан Мангулара полотнокительнай
реакционны бээрбит физиопедиатрга на-
правлениелээх олуктор 1 мй устата быраас-
ка көрдөрүүмэтэх, анал чигиччиллэри
барбаттах буоллахтарына өрө саалдыгар, ос-
куолада сымдаллара бобууларын туһунан
өссө түгүл санаатабыт.

Онion түмүктөн этэхкээ, улахан дын бары сылт акхын ФЛГ-ны барыахтаахтар. Онтон Манту прививкатын түмүгүнэн фтизиопедиатрга көрдөрүмүргэ направленилаах эбэтэр салбыттын маддлар ыарыһары кылга ыкса сибээстөөх сүрлөр кенилэр өлчөбүөнү баран, быраас аннабыт, ирдэбили толорон ыстаахтарынса салык ыарыһытар ыларын суох этилэр.

УД. ПОПОВА,
о.ф. фтизиатр - быраалга

АЙАР КУОНКУРУС ЫТЫЛЫННА

Сэргэх дьаһал

Кулун тутар 18 күнүгэр Чурапчы улуусун ГД.ПротоДьяконова аатынан билимнээх суруналыыс, Россия Суруналыыстарын союһун чилиэне Михаил Демьянович Дьячковский көрүнүгүгэр аналлаах айар куонкурус буолан ааста.

Михаил Демьянович хаһыат редакторунан, тылбаастыһынан, общественнай-политическай биригистэрэ кылаабынай редакторунан үлэлибэтэ. 1969 с. южакыр суруйааччыта Семен Курилов кытта билсэн, хотугу тематикага үлэлибэтэ. Талааннаах тылбаастыһы буоларын саҕа аарааччыта "Хамидуо уонна Халерхаа" (1971 с.) романыгар баран билбэтэ.

Куонкурус тылбаас уонна журналистика салаага нууччалыы уонна сахалыы тыллынан ытылыһа. Барыта 6 оҕуолаттан 54 оҕо кытына. Ол курдук, тылбаас салаатыгар 7-с-8-с кылаастарга Амма Аччыгыйа "Саасты кэм", 9-11 кыл. Н.М.Заболоцкий "Мааппа", Д.К.Сивцев-Суорун Омоллоон "Ааччык", С.С.Яковлев-Эрилик Эристов "Хачыныр", С.Курилов "Хамидуо уонна Халерхаа" уус-ураи айымньыларын таһаардылар сахалыы, Л.Н.Толстой "Лебеди", И.С.Тургенев "Воробей" нууччалыы тылбаастаатылар.

Журналистика салаатыгар Чурапчыга XIX-с «Манчаары оонньуулары», Сочи куоратта XXII-с кыһыгы Олимпийскай оонньуулар, Ленинград блокадатын 70 сыла дьээн тематикага таһаардылар сахалыы суруйааччылар.

Дьүүлүүр сүбэ ветеран-учууталыт, Ыалдьыттыт Сокольников Прасковья Егоровна, саҕа, нуучча тылын учууталлара уонна Дьячковский аймактара Мийа улуусун балыһатын хирург бырааһа, Дмитрий Дмитриевич Макаров ордуур үлүһэрин сыаналаатылар.

Түмүккэ, сахалыы тылбааска 7-с-8-с кылаастарга I-кы миэстэ - Тимофеева Уруйдаана (Алабар), II-с миэстэ - Дьячковская Юлия (Алабар), III-с миэстэ - Коледзниковна Алена (Оддулуун), 9-с-11-с кылаастарга I-кы миэстэ - Коркина Ася (Алабар), II-с миэстэ - Демьянова Олеся (Оддулуун), III-с миэстэ - Хоно-

танова Дуна (Бахсы), нууччалыы тылбааска 7-с-8-с кыл I-кы миэстэ - Сивцева Сардана (Алабар), II-с миэстэ - Демьянова Алена (Бахсы), III-с миэстэ - Мохначевская Вера (Алабар); 9-с-11-с кылаастарга I-кы миэстэ - Кривоштанова Алена (ЧОП-2), II-с миэстэ - Слепцова Айылына (Алабар), III-с миэстэ - Слепцова Алена (Алабар). Сахалыы тыллынан ыстатыйа суруйууга 7-с-8-с кылаастарга I-кы миэстэ - Соловьева Айурана (Болтоно), II-с миэстэ - Коркина Марианна (ЧОО-2), III-с миэстэ - Адамова Дуна (ЧОО-2); 9-с-11-с кылаастарга I-кы миэстэ - Местникова Алена (Алабар), II-с миэстэ - Попова Айта (Алабар), III-с миэстэ - Павлова Вера (Алабар), нууччалыы тыллынан 7-с-8-с кылаастарга I-кы миэстэ - Ефремова Сайаана (Алабар), II-с миэстэ - Ноговицына Саша (Алабар), III-с миэстэ - Седаницева Айсена (Бол-

тоно), 9-с-11-с кылаастарга I-кы миэстэ - Никитина Аня (Болтоно), II-с миэстэ - Тимофеева Туйаара (Алабар), III-с миэстэ - Нахонина Күлүс (Алабар) ытылылар. Кыһылыахтар дипломуна, сыаналаах биригистэрин наараадалаһылар. Кэлбит ордуорго барыларга өйдөбүнүк кэнитэ туттардылар. Дьячковский анал биригистэрин Болтоно орто оҕуолатын 7-с кылааһын үөрэнэччигэ Соловьева Айурана уонна Алабар орто оҕуолатын 7-с кылааһын үөрэнэччигэ Тимофеева Уруйдаана ытылылар.

Бу манньа сонун куонкурус үтэскэ кубулуйан, салгыы сайдарыгар кэлбит дьон баҕа санааларын этэн, бары мин тутуурлаах, өтгүк харалаах, үөрэнэччигэ тардытылар.

**А.Н.ЕФРЕМОВА,
Ю.Д.ПРОТОДЬЯКОНОВА,**
Алабар орто оҕуолатын учууталлара.

Азтан-санаан

ҮТӨӨЙДӨБҮЛҮ ХААЛЛАРЫТА

Саха талааннаах тустууга Петр Афанасьевич Платонов быйыл торообута 65 сыла туолла. «Саха тустууга Петр Платонов сөтүгү сыйлаан дойдутар Мындаарайы ууга ыттыла» дьээн сураҕы бийини Мырылаага өттүгү сыйлаан соһуйа да, дыктыран да истибиһигэ. Олус ыар сурах этэ.

60-нүс сыллар бүтүүлэргэ тренер Д.П.Коркин эрчилтэр уолаттара Алексей Ермолаев, Вячеслав Карпов, Прокопий Шестаков, Афанасий Матвеев, Ильяржон Федосеев, Семен Морфунев, Николай Захаров-Сахаачча, Роман Дмитриев, Семен Макаров Союзка уонна Аан дойдута биһиги оҕолорго Олимптон биэр кээкилээхтэрэ ордуорго Союз "Спартак" обществотын чемпиона Петр Платонов тустууну сэнээрээччилэр тустуу албаһын баһылаабытын, сылайар дьээн билбэтин, хап-сыһы саҕалаһааччыларын дьээн утарылаһааччыларын ууга-уокка түһэрээн сөбүлүү көрүлөрө.

Петя Чурапчы улуусун Мындаарайыттан 1949 сыл тохсунуу 1 күнүгэр төрөөбүтэ. Оҕо сааһа оҕо аастыта. Кырылас сүүрүгүгэр ыраах уугутар сөтүгүгэр, кини кырдалларыгар тустуу, кыһыа оонньуулар улааппыта. Кини саҕа аатырбыт тустуугарын Алексей Ермолаев, Петр Алексеев, Алкиад Ива-

нов, Вячеслав Карпов, Петр Попов уонна 1964 сыллаахха Дьоккуускайга Ытылыһыт Россия чемпионатыгар тустууларын хаһыаттарга аахпыт, араадыһынан сэнээрэн истибигэ. Физкультуура уругун учуутала саҕа маастарларын тустууларын кэспирэ.

Чурапчыгаа оҕо спорттунан оҕуолатыгар үөрэнэ кэлэн тренер Д.П.Коркин тустуугун секциятыгар дьарыктаабыта. үөрэнээччилэр ордулоругар Чыгытараа ытылыһыт Россия ордуорго "Урожай" обществотын чемпионна Николай Барашков биригистэр оройуон чемпиона буолбута. Тренерин ирдэбиллээх үөрөнү тулуйан, албаастарын дөбөнүк ыһынан үчүгэй техникалаах буола үүмүтэ.

Билигин, сааһыран баран санаахтаах, олус да түргэнник үүрүтэ эбит. Илэки эппитим курдук, үөрэнээччилэрэ Союз "Спартак" обществотын чемпионна буолбута 1967 с. Хабаровскай куоратта ытылыһыт үөрэнээччилэрэ Сибир уонна Дальнай Восток зоналар бастабыта. Бу сыл Петергов куоратка уолаттар ордулоругар РСФСР чемпиона буолбута.

1968 с. онус кыһаас үөрэнээччигэ Чурапчыга Ытылыһыт улахан дьонго биригистэн уонна хамаанданын бастыһы Н.Н.Тарский биригистин иһин республика чемпионатыгар 52 кг ыһааһынаахтарга ССРС спордун маастара Гаврил Дмитриев кэннигэн илэки мээстэни ылан бастыһынар ахсааныгар кыра охсубута. Сайыһыгар хас да куорат кыттылаах Дьоккуускай куораттааҕа чемпионатыгар 52 кг Виктор Емельянов (Таджикистан), Николай Веритин (Ленинград), Константин Луковцев (Чита) курдук албаастардар тустубут. Ыһааһынаахтар үчүгэй өрүтүн көрдөрөн Болгария Хаското куоратыгар ыҕахтар уонна устудьуоннар 9-с Аан дойдутааҕы фестиваллар кыл-

тан 52 кг тустан Чо Гон Доу (КНДР) ыраастык хоптута. Иван Дилковтан (Болгария) 1:2 хотторбута, П.Колесов (Болгария), Е.Мортон (Венгрия), Димоскай (Югославия) кыһыан дойдуттар үрүм көмүс мээстэлээх эргилтэр. Күһүн Махачкала куоратка ССРС профсоюзтарын түһүлэттэргэ бастаан ССРС спордун маастара буолар.

1969 с. кулун тутарга Н.Н.

Тарский биригистин иһин республика чемпионатыгар үчүгэйи тустан ССРС спордун маастара Иван Охлопков (СГУ) кэннигэн илэки мээстэ буолан республика сүүмэрдэммит хамаандатыгар киирэр. Бу күнүгэр Чурапчы Министратан спорттунан делегация Ыалдьыттыт-ССРС үтүлээх тренера С.А.Пресображенский, Аан дойдута бистэ түгүлүгэр, 1964 с. Токиогаа олимпиада чемпионна Александр Иванович, очулорго Аан дойдута бистэ түгүлүгэр, 1968 с. олимпиада чемпионна Александр Медведь, педагогическай наука кандидата Ленинградтааҕы физкультурунай институт преподавателэ Ю.Я.Киселев, Аан дойдута призера Геннадий Страхов уонна аан дойдута

та сахалартан маннайы үрүм көмүс мээстэни ытыт Роман Дмитриев үөрүүлээхтик көрсүһүү буолбута. Интэриэст-оҕуола мас спорттунан саалатыгар бу илэки олимпиадаскай чемпионнар көбүгэр тахсан тустан тустуу албаастарын көрдөрбүттэрэ Д.П.Коркин үөрэрэн бүтөрүн кэлэн, бастаан улаахыт спорттэр Оддулуунга улахан тустуу көбүгэр талтэ-

албута.

Советскай Армия кээкил-тэр ытырыллан Читага спорттунан ротага саҕа уолаттара Петр Попов, Эдуард Гегеев, Максим Тихонов, Алексей Атласов, Константин Луковцев, а.д.а. сугууспалаахыт маастарлар тубаһан тренер И.Р.Фрунзе-енка дьарыктаабыта. Түбүсөт дарааһы сөтүгүгэр ССРС Сибир-лээххэс күүстэрин чемпионна буолбута.

1970 с. Советскай Союзка бастыһы иһин көнүл тустууга чемпионатыгар Гаврил Дмитриев уонна Аминула Насруллаев (Дагестан) кэннигистэн үһүс буолан, бороонка мээстэлэни наараадалаһыта. Ити ситиһини Москвагааҕы ЦСКА общество кылаабынай тренера С.А.Пресображенский улахан-нык сыаналаан, Москвага ыгыран ытыта. Күһүн Ленинградтааҕы ытылыһыт ССРС кубогун иһин түһүлгө 52 кг чемпионнаабыта А.Аллавердиев, Н.Насруллаев, А.Иванов курдук билимнээх тустууга хоту-талаабыта, Г.Дмитриев кыһыан тэһнээн ССРС кубогун хаһааһынаан буолбута. Бу 1972 с. 20-с Момхеннааҕы Олимпийскай оонньуулар иһинэри-нэҕэ эһиһтээх күрэхтэһии-лэр эһиһэр. 48 кг ыһааһынаах-тарга Рафик Гаджиев, Роман Дмитриев, 52 кг Петр Плато-нов, Аминула Насруллаев ССРС олимпийскай хамаанда-тыгар киилэригистэрэ. Ол кэн-нигэ Петр Тбилискааҕы физ-культурунай институтка үө-рөнэ киирбэтэ. Сайыан дойдуттар каникулугар сыһыана кэлэн баран, эдэр сааһыгар олохтон олус хомолтоохтук элэн ту-раабыта.

Дьонно-сэргэтэ, табаарыста-ра Петр Платонов умуугаттар спортка ситиһиллэринэн иһин тутталлар. Муус устар иһин Мындаарайы сэмэнигистэр дьонно-сэргэтэ, табаарыста-ра кини кэригистэр көнүл тустуу-га республикатааҕы турниры ыһыахтара.

**Платон КОРКИН,
Россия Журналистарын
соһуун чилиэне**

Оскиола олобо

Хөдмөт бичээчээс бэрлэлээ график: 16 ч 00 м. Бичээчээс бэрлэлээ: 16 ч 00 м. "Санга олох" редакцонной-издательской холбооноос 7.04.2014 с. офсетно бичээчтэннээс Адырша 678670, Чурагчы эл., Карл Маркс уул, 26 "а" Индекс: 54907. Хөдмөт издүүлээс үст: оптууроннуука, цэплээрэ ууина субуотана тохсод.